

викликають особливу заклопотаність міжнародного співтовариства. З урахуванням положень Міжнародної конвенції про боротьбу з захопленням заручників національний кримінальний закон передбачив відповідальність за захоплення заручників (ст. 147). Те ж саме стосується й піратства (ст. 446), відповідальність за яке у вітчизняному кримінальному законодавстві з'явилася після приєднання нашої держави до Женевської конвенції про відкрите море 1958 року та Конвенції ООН з морського права 1982 року. Фактично всі інші злочини з Розділу XX Особливої частини КК України – злочини проти миру, безпеки людства і міжнародного правопорядку – кореспондують положенням відповідних міжнародних конвенцій, угод, протоколів тощо.

Таким чином, на сьогодні правове забезпечення ефективності міжнародного співробітництва у сфері протидії злочинності, імплементація міжнародних стандартів кримінального права й правосуддя є одним із пріоритетних завдань законотворчої діяльності та юридичної науки нашої держави.

Муравська І.В.,

студентка,

Національний університет «Одеська юридична академія»

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ОСІБ, ПОТЕРПІЛИХ ВІД ЗЛОЧИНУ

Особа, що потерпіла від злочинних посягань на життя, здоров'я, честь та гідність, потребує правового захисту, а також моральної та матеріальної допомоги. Сьогодні проблема захисту прав та інтересів потерпілих є досить актуальною. Адже з кожним роком кількість осіб потерпілих від злочинів постійно збільшується, і тому все більше людей потребує допомоги.

На міжнародному рівні основними документами з захисту прав потерпілих є: Європейська конвенція щодо відшкодування збитку жертвам насильницьких злочинів від 24 листопада 1983 року, Декларація основних принципів правосуддя для жертв злочинів та зловживання владою, прийнята резолюцією 40/34 Генеральної Асамблеї від 29 листопада 1985 року, документи Конгресів ООН із запобігання злочинності і поводження з правопорушниками (Конгреси ООН проходили: Перший – Женева, 1955 р., Другий –

Лондон, 1960 р., Третій – Стокгольм, 1965 р., Четвертий – Кіото, 1970 р., П'ятий – Женева, 1975 р., Шостий – Каракас, 1980 р., Сьомий – Мілан, 1985 р., Восьмий – Гавана, 1990 р., Дев'ятий – Каїр, 1995 р., Десятий – Відень, 2000 р., Бангкок, 2005 р.). (Голіна В.В., Колодязний М. Г. Конгреси ООН: перспективи використання їх рекомендацій у плануванні та здійсненні заходів запобігання злочинності в Україні [Електронний ресурс] // URL: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/pz/2010_108/108_20.pdf).

Слід зазначити, що 8 квітня 2005 року Україна підписала Європейську Конвенцію щодо відшкодування збитку жертвам насильницьких злочинів, але поки що не ратифікувала її (Європейська конвенція щодо відшкодування збитку жертвам насильницьких злочинів, Рада Європи [Електронний ресурс] // URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_319). Ратифікація Конвенції стане важливим кроком нашої держави, спрямованим на захист прав та інтересів громадян, що потерпіли від злочину. Як державачлен ООН, Україна використовує положення Декларації основних принципів правосуддя для жертв злочинів та зловживання владою, а також документи Конгресів ООН із запобігання злочинності і поводження з правопорушниками.

Європейська конвенція щодо відшкодування збитку жертвам насильницьких злочинів 1983 року є одним з перших документів, де приділено увагу потерпілим від злочинів. Ця конвенція має на меті гармонізацію на європейському рівні керівних положень (мінімальних норм) щодо компенсації жертвам насильницьких злочинів і надання їм зобов'язального характеру. Вона передбачає також забезпечення співробітництва між державами-учасницями у сфері компенсації жертвам таких злочинів, зокрема, державами, на території яких ці злочини були скоєні, та надання взаємної допомоги з усіх питань, що стосуються компенсації.

Відповідно до п.1 Декларації основних принципів правосуддя для жертв злочинів та зловживання владою 1985 року під терміном «жертви» розуміються особи, яким індивідуально чи колективно було завдано шкоди, включаючи тілесні ушкодження або моральні збитки, емоційні страждання, матеріальні збитки або суттєве ураження їхніх основних прав у результаті дії чи бездіяльності, що порушують діючі національні кримінальні закони держав-членів, включаючи закони, що забороняють злочинне зловживання владою. Декларація наповнена етичним змістом, адже

відповідно до п.4 до жертв слід ставитися зі співчуттям та поважати їхню гідність.

На думку Т. С. Чебикіної, Декларація є фундаментальним документом, який закріплює принципи поводження із жертвами злочину, адже у ній акцентується увага на сприянні тому, щоб судові та адміністративні процедури більшою мірою відповідали потребам жертв шляхом:

а) надання жертвам інформації про їхню роль та про обсяг, терміни проведення та хід судового розгляду та про результати розгляду їхніх справ, зокрема у випадках тяжких злочинів, а також у випадках, коли вони попросять про таку інформацію;

б) забезпечення можливості викладу та розгляду думок і побажань жертв на відповідних етапах судового розгляду у тих випадках, коли зачіпаються їхні особисті інтереси, без шкоди для звинувачених та згідно з відповідною національною системою правосуддя;

в) надання належної допомоги жертвам протягом усього судового розгляду;

г) вжиття заходів для зведення до мінімуму незручностей для жертви, охорони її особистого життя у тих випадках, коли це необхідно, та забезпечення їх безпеки, а також безпеки їхніх сімей та свідків з їхнього боку і захисту їх від залякування та помсти;

д) уникнення невинуватих затримок при розгляді справ та виконанні постанов чи рішень про надання компенсації жертвам (п. 6 Декларації). (Чебикіна Т. С. Жертви злочинів: принципи поводження та проблеми відшкодування шкоди [Електронний ресурс] // URL: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Vduep_jur/2012_2/19.pdf).

Принципове значення у справі захисту прав потерпілих, як справедливо підкреслила Капліна О. В., мають документи IX Конгресу ООН щодо запобігання злочинності і поводження з правопорушниками. Значення цих документів полягає передусім у тому, що його учасникам вдалося подолати традиційний підхід до проблеми захисту прав людини, при якому переважно у центрі уваги були права і інтереси особи, яка вчинила злочин. Конгрес переніс акценти з пріоритетного захисту прав правопорушника на пріоритетний захист жертв правопорушення і суспільних інтересів. (Капліна О. В. Міжнародно-правові стандарти захисту прав потерпілих в кримінальному процесі: інтерпретація та проблеми

імплементції в національне законодавство України [Електронний ресурс] // URL: <http://www.univer.km.ua/visnyk/657.pdf>).

Аналізуючи міжнародно-правові документи, стає зрозумілим, що статусу потерпілого на міжнародному рівні приділено досить багато уваги, створено певні умови для захисту їх прав і інтересів, розроблено механізми компенсації шкоди, заподіяної внаслідок злочину. Але, на жаль, на практиці не все так добре. Відшкодування шкоди, заподіяної злочинцем, як засвідчує статистика, проводиться вкрай рідко. А це є необхідною умовою для повернення потерпілого у нормальне життя, що було у нього до цього. Забезпечення прав потерпілого є важливою загальнолюдською проблемою. Потерпілим необхідно надавати не тільки матеріальну допомогу, але і моральну, інколи моральна є навіть важливішою. Адже жертвою злочину може стати кожен.

Гринишина Ю. В.,

студентка,

Національний університет «Одеська юридична академія»

БЕЗПЕКА ПРАВ ПОТЕРПІЛИХ У МІЖНАРОДНОМУ КРИМІНАЛЬНОМУ СУДІ

Потерпілі є одним з центральних учасників міжнародного кримінального судочинства.

Безпека прав потерпілих відіграє надзвичайно важливу роль в міжнародному праві, зокрема в Міжнародному кримінальному суді.

Останнім часом, почастишали випадки відмови жертв злочинів від давання свідчень і надання доказів, а також відмова від співробітництва з поліцією та участі в судових засіданнях, що негативно відображається на відправленні правосуддя. Саме тому потребує нормативного закріплення забезпечення безпеки потерпілих, які побоюються актів помсти з боку самих злочинців, їх родичів або співучасників.

В даному випадку, необхідно було б проаналізувати в рамках статті положення Статуту Міжнародного кримінального суду (далі – МКС) щодо регламентації заходів безпеки та порядку їх застосування.